

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 24-го ЧЕРВНЯ 1919. Ч. 74. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. TUESDAY, JUNE 24, 1919. No. 74.

УКРАЇНСЬКІ ВІЙСКА ЗДОБУЛИ ТЕРНОПІЛЬ.

Франція ставить Україні тяжкі услівя за уділенє їй помочи.

Німецькі установчі збори ухвалили підписати мировий договір.

Німецькі моряки затопили майже цілу німецьку воєнну фльоту.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

УКРАЇНСЬКІ ВІЙСКА ЗДОБУЛИ ТЕРНОПІЛЬ.

Українська армія нагромаджена між Збручем і Дністром.

ВАРШАВА, 17. червня. — Спізнені вісти, які одержано з боєвого фронту у східній Галичині, доносять, що Українці нагромадили свої війска між Збручем і Дністром.

Українські війска перевели наступ на Тернопіль і війшли до міста. Населенє (читай: польські пани. — Ред.) утікає.

У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ МАЄ БУТИ ПЕРЕВЕДЕНЕ ЗАГАЛЬНЕ ГОЛОСОВАНЄ.

Поляків і Румунів візвано, щоби предложили відповідь в справі охорони національних меньшостий.

ПАРИЖ, 19. червня. — Ходить чутка, що мирова конференція прикаже зарядити у східній Галичині загальне голосованє (плебісцит).

Поляків і Румунів візвано, щоби предложили письменну відповідь на домаганє в справі охорони національних меньшостий.

УСЛІВЯ ФРАНЦУСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА ЗА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ НАЦІОНАЛІСТАМ.

Франція визначила українській делеґації двотижневий реченець на відповідь.

СТОКГОЛЬМ, 5. червня (почтою). — Український Народний Директоріят в послідних часах був приневолений уступити з більшої частини українських земель перед московськими большевиками. І тоді то Український Директоріят звернув ся до Франції о поміч. За поміч, яку обовязав ся подати українським націоналістам, французький міністер закордонних справ, Пішон, поставив такі услівя:

1. Франція дістає на протяг пятьдесяти літ під свій заряд всі зелізниці на Україні.
2. Україна годить ся заплатити часть довгів давної російської імперії.
3. Заплата позичок ґарантуєть ся побиранєм доходів зі зелізниць Французами.
4. Директоріят має протягом одного року зорґанізувати армію в силі 300.000 людий.
5. Вся фінансова, торговельна, мілітарна і зелізнича управа на протяг пять літ остає під контролею французьких представників.

Сидоренко дістав два тижні часу на відповідь щодо принятя тих услівий.

РАКОВСЬКИЙ НА ЧОЛІ ОБОРОННОЇ РАДИ НА УКРАЇНІ.

Найвисша власть на Україні спочиває в руках українського центрального екзекутивного комітету савєтів.

СТОКГОЛЬМ, 21. червня. — Власть на Україні спочиває тепер в руках новоутвореної оборонної ради, в склад котрої входять: український премієр Раковський, міністер війни Підвойський, міністер зелізниць Жаркий, міністер поживи Шліхтер, головний командант червоної армії Антонів і комісар Богустин.

Оборонна рада є уповажнена ужити всіх жерел на воєнні ціли, але є відповідальна перед українським центральним екзекутивним комітетом савєтів.

НАПАД КОЗАКІВ ПІД ПРОВОДОМ ЗЕЛЕНОГО НА КИЇВ.

Савєтські війска здержали погроми Жидів.

(Після кореспонденції Із. Дон Левіна).

СТОКГОЛЬМ, 21. червня. — Тут одержано вісти про недавний погром Жидів у Киеві. Банда козаків, перебраних за паломників, під проводом атамана Зеленого вдерла ся до Киева, рабуючи 60 жидівських домів і богато Жидів убиваючи, аж доки савєтські війска не положили конець погромам.

По Україні волочить ся кілька банд, які нападають поменьші міста і тероризують населенє.

Комісар почт і телеґрафів, який щойно повернув з України до Москви, доносить про велику дорожню в Киеві, хоч місто представляє вид богатого міста, а то з причини великого числа богатих еміґрантів, які прибули туди з Росії. Фунт чорного хліба коштує 12 рублів; малу кімнату можна дістати з великим трудом за 200 рублів місячно.

МОНАРХІСТИЧНИЙ ЗАГОВІР В ОДЕСІ.

Заговірники стояли в зносинах з Колчаком.

ЛОНДОН, 18. червня. — Бездротна телеґрама з Москви доносить, що у вівторок переведено у всіх посольствах і амбасадах в Петроґраді ревізію.

Дальше доносить телеґрама, що в Одесі відкрито орґанізацію, зложену з німецьких протиреволюціоцерів і монархістів. Ся орґанізація стояла в тісних зносинах з російськими реакціонерами і вислала була делеґацію до Колчака під проводом Зінґера, шефа штабу німецької тайної поліції.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА В КАНАДІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

Премієр Борден висказав надію, що мирова конференція забезпечить права всім народам.

ОТАВА (Канада), 16. червня. — На нинішнім засіданю парляменту посол сер Сейм Гюс (з Вікторії) вніс інтерпеляцію до премієра Бордена, жадаючи вияснення, які кроки поробили канадійські представники на мировій конференції, щоби при порядкованю границь в центральній і східній Европі не віддано галицьких Українців на поталу Полякам.

Посол Гюс підніс у своїй інтерпеляції, що в Канаді проживає 450.000 до 500.000 галицьких Українців, яких вірність супроти Канади є добре звісна.

Премієр сер Роберт Борден відповів, що українсько-польське питанє було разом з иншими предметом нарад на мировій конференції, яка вислухала звітів ріжних комісій, котрі сі справи студіювали.

Премієр висказав надію, що услівя мира забезпечать права всім народам.

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

НІМЕЧЧИНА РОЗПІЧНЕ У ВІВТОРОК ВІЙНУ ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

Війна з Поляками буде, без огляду на підписанє або відкиненє мира.

ПАРИЖ, 19. червня. — Париська часопись „Матен" доносить нині на підставі вістий, які наспіли з Кракова і Варшави, що Німці плянують у вівторок розпочати війну проти Польщі, без огляду на те, чи Німеччина підпише або відкине мировий договір.

Війна Німеччини з Польщею є неминуча.

ВАЙМАР, 20. червня. — Ґен. Ґренер, бувший пруський міністер війни і наслідник маршалка Гінденбурґа, прибув тут вчера зі східного боєвого фронту і відбув з членами кабінету довшу конференцію про положенє в Польщі і взагалі на цілім східнім фронті.

Ґен. Ґренер заявив, що Західна Прусія, Східна Прусія і Шлеск рішили утворити від Прусії і Німеччини зовсім независимі держави на случай, коли би яканебуть частина їх земель мала бути віддана Польщі. Населенє тих трох провінцій є обурене на Німеччину за те, що вона їх опустила і торгує ними на користь других. Всі три провінції є готові вести війну проти Поляків в разі потреби на власну руку. Вони чують ся досить на силах, щоби оборонити себе перед нападом Поляків.

В ЧЕХІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА ПРОГОЛОШЕНА САВЄТСЬКОЮ РЕПУБЛИКОЮ.

КОПЕНГАҐЕН, 21. червня. — Чехо-Словаччина проголошена савєтською републикою, як се доносить бездротна телеґрама з Будапешту.

Угорські війска під Прешбурґом.

ВІДЕНЬ, 21. червня. — Угорські большевицькі війска розпочали наново наступ на Прешбурґ.

В АНҐЛІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Бунт серед анґлійських війск.

ЛОНДОН, 22. червня. — Бунтівниче поведенє анґлійських війск в таборі Суттон через останних десять днів довело до утвореня ради жовнірів, які відмовили ся слухати приказів офіцирів.

Нині рано вислано проти збунтованих жовнірів два батальони війска з машиновими крісами. Вислані війска увязнили 400 жовнірів, а прочих 1.800 вислано до таборів в Довер і Кентербурі.

Причиною бунту був приказ, щоби сі війска відійшли на боєвий фронт до Німеччини.

Проти Канадійців вислано анґлійські війска.

ЛОНДОН, 19. червня. — 500 анґлійських жовнірів вислало правительство до Інсон, щоби здавити заворушеня серед канадійських війск, невдоволених з причин здержаня їх висилки домів.

Двох канадійських жовнірів увязнено і перевезено нині до вязниці при улиці Бов. Їх товариші робили зусиля, щоби їх освободити, але без успіху. Настрій серед Канадійців в таборі Інсон незвичайно грізний.

В Бресті збунтувало ся 200 французьких моряків.

БРЕСТ, 18. червня. — Двіста французьких моряків, несучи червоний прапор, намаґалось дістати ся до військової вязниці, щоби освободити увязнених товаришів. Напад не вдав ся. Жертв не було.

Увязнені моряки походять з корабля „Жістіс", який недавно прибув тут зі Севастополя, пристани над Чорним морем.

В місті панує нині трохи більший спокій, але положенє є все ще грізне.

НА УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Беля Кун годить ся на переговори з аліянтами.

БУДАПЕШТ, 19. червня. — „Ми мусимо довести до того, щоби аліянти вели з нами переговори, хоч би за ціну нового берестейського договору, який би опісля був зломаний пролетаріятом держав аліянтів", заявив угорський большевицький міністер заграничних справ, Беля Кун, промовляючи на савєтськім конґресі.

„Ми мусимо примінити практичну політику, щоби довести до спільної конференції нових держав, утворених на території давної монархії".

Савєтський конґрес ухвалив одноголосно слідуючу резолюцію, предложену Белею Куном:

„Ми заявляємо ся за правом самовизначеня робітників кождої нації і за знесенєм всяких політичних і економічних границь між робітниками ріжних народів. Ми вважаємо кожду пролетарську державу природним союзником під охороною міжнародного пролетаріяту".

В АВСТРІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Віденські комуністи приготовляють ся до нової революції.

КОПЕНГАҐЕН, 20. червня. — У Відни неспокій триває без перестанку дальше, як се доносять нинішні телеграми з Відня. Комуністи роблять приготованя до поваленя теперішного правительства. Головну кватиру комуністичної партії перемінено в кріпость.

Угорські комуністичні війска, як се доносять телеґрами, є нагромаджені на границі Австрії коло Найдорфу, на полудне від Вінер-Нейштад, готові до наступу на Велерсдорф, де находять ся головні фабрики амуніції. Австрійське правительство вислало війска до Вінер-Найштад.

Віденські міліонери удержують війско.

ВІДЕНЬ, 21. червня. — Комуністи заявляють, що Ротшильд і другі капіталісти віденські платять великі гроші на удержанє жовнірів краєвої оборони (протибольшевицького війска) і обіцюють їм великі платні. Комуністи певні, що таке поступованє віденських капіталістів пособляє у великій мірі поширеню комунізму.

В РУМУНІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Кріза в румунськім кабінеті.

ЦІРІХ (Швайцарія), 21. червня. — Одержані вісти доносять, що уступленє румунського премієра Братіяно є зовсім певне.

Румунський король візвав Т. Йонеска, бувшого міністра без теки, утворити новий кабінет. Йонеско виїхав з Парижа до Букарешту.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 23, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

КАБІНЕТ ШАЙДЕМАНА УСТУПИВ.

Змаганя утворити нове правительство, яке підписало би мир.

БЕРЛІН, 20. червня. — О год. 2-гій рано кабінет Шайдемана уступив.

Президент Еберт задержав ще тимчасово свій уряд. З достовірного жерела доносять, що причиною резиґнації кабінету Шайдемана було те, що більшість членів кабінету заявила ся проти підписаня мирового договору. През. Еберт робить заходи коло утвореня нового правительства, яке згодило би ся приймити мирові услівя аліянтів.

НОВЕ НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО З БАВЕРОМ НА ЧОЛІ.

Др. Ганель головою нової мирової делеґації.

БЕРЛІН, 21. червня. — Утворено нове німецьке правительство, на чолі котрого стоїть премієр Бавер, бувший міністер праці.

В склад кабінету входять: міністер загр. справ — др. Герман Мілер, провідник соціялістів більшости; міністер фінансів — Матіяс Ерцберґер; міністер внутр. справ — др. Едвард Давід; міністер економічних справ — Віссель; міністер праці — Шліке; міністер скарбу — Маєр; міністер почт і телеґрафів — Ґісберт; міністер народної оборони — Ґустав Носке; міністер поживи — др. Шмід; міністер для справ кольоній — др. Бель.

Др. Ганель фон Гаймгавзен іменований головою нової мирової делеґації. Він має удати ся до Версалю в ціли веденя дальших переговорів з аліянтами.

НІМЕЦЬКІ УСТАНОВЧІ ЗБОРИ УХВАЛИЛИ ПІДПИСАТИ МИРОВИЙ ДОГОВІР.

Німецьке правительство вислало нові предложеня в справі мира.

БЕРЛІН, 22. червня. — Німеччина прийме мировий договір.

Німецькі установчі збори ухвалили на нинішнім засіданю 237 голосами проти 138 підписати мировий договір. Пять послів здержало ся від голосованя.

Новий премієр, Бавер, заявив, що правительство згодить ся на підписанє мира під услівєм, що в мировім договорі буде пропущений артикул, що німецький нарід є відповідальний за війну, і артикули мирового договору, в яких зажадано видачі бувшого німецького цісаря і инших осіб, щоби їх поставити перед суд аліянтів.

Про се повідомлено головну раду мирової конференції.

ГОЛОВНА РАДА ПРОТИВИТЬ СЯ ВСЯКИМ ЗМІНАМ.

Жадає безуслівного принятя всіх услівий.

ПАРИЖ, 22. червня. — Головна рада мирової конференції відкинула рішучо всякі німецькі предложеня щодо змін в мировім договорі.

Аліянти домагають ся безуслівного принятя всіх услівий, в противнім случаю армії аліянтів розпічнуть в понеділок вечером наступ в глиб Німеччини.

500.000 армія аліянтів готова до наступу.

КОБЛЕНЦ, 21. червня. — Поверх 500.000 армія аліянтів стоїть в поготівлю до наступу в глиб Німеччини. Маршалок Фош виготовив точний плян нових воєнних операцій, які розпічнуть ся з хвилею, коли Німеччина відмовить ся підписати мировий договір.

Маршалок Фош приготовив навіть відозви до німецького народа, друковані в німецькій, французькій і анґлійській мові, які будуть роздані по селах і містах, занятих війсками аліянтів.

У відозвах говорить ся, що жовніри одержали приказ спалити доми, з котрих впали бистріли на аліянтських жовнірів. Дальше сказано, що всі зелізниці, телеґрафи і телефони враз з персоналом перейдуть під заряд аліянтських властий.

Між війсками, які мають розпочати наступ, находить ся 100.000 війска американського під командою ґен. Ліґетта.

НІМЕЦЬКІ МОРЯКИ ЗАТОПИЛИ МАЙЖЕ ЦІЛУ НІМЕЦЬКУ ВОЄННУ ФЛЬОТУ.

Затоплено 47 воєнних кораблів на 400.000 тон, вартости 350 міліонів долярів.

ЛОНДОН, 21. червня. — Урядовий звіт анґлійського міністерства маринарки доносить, що німецькі моряки затопили всі німецькі воєнні кораблі, інтерновані в анґлійській пристани Скапа Флов, з виїмкою дреднота „Баден", 3 кружляків і 22 протиторпедовців.

Загалом затоплено 9 дреднотів, 5 боєвих кружляків, 5 легких кружляків і 28 торпедовців, які виносили разом около 400.000 тон, вартости 350 міліонів долярів.

Німецькі моряки, виставляючи червоний прапор яко сиґнал, поотвирали в кораблях всі вентелі, а самі всіли в лодки, прямуючи до берега. Анґлійські кораблі, які стояли на сторожи, отворили огонь на лодки. Шість німецьких моряків убито, а десятьох ранено; прочі добили ся до берега, де їх увязнено.

Заходить підозрінє, що німецькі моряки зробили се на приказ, одержаний з Берліна.

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
To Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ВШЕХПОЛЬСЬКІ АПЕТИТИ.

Шікаґовська вшехпольська ґазета „Дзєннік Звйонзкови" подає осьтаку телєграму з Парижа:

ПАРИЖ, 19. червня. — Рада „великої чвірки" (Вілсон, Клємансо, Ллойд Джордж і Орляндо) радить тепер над новим пляном, а іменно, щоби великою надбалтійською пристанию, Данціґом, управляла міжнародна комісія. Та комісія мала би власть в Данціґу, аж до того часу, в якім зорґанізована Ліґа Народів могла би вже сама занятись адміністрацією Данціґа.

Сї дальші проби обмеженя польської контролї в Данціґу стрінули ся з найрішучійшим протестом з польської сторони. Бо перехід управи Данціґа під правлїнє Ліґи Народів був би безвпинно причиною непорозумінь між польським правительством а Ліґою, з чого скористала би тільки німецька конспірация і Данціґ замісць скоро спольщитись і статись складовою частию польської держави, був би жерелом безвпинної німецької іреденти, яка би спиняла свободу рухів Польщі над морем. За віддачею Лїзї Народів повної контролї над Данціґом є передівсїм англїйський премієр Ллойд Джордж.

За се обмежене польського правлїня в Данціґу Ллойд Джордж заявляєть ся **за віддачею Польщі як найбільшої свободи рухів на Україні, до сеї степени, що залежало би від Польщі, де і яку мала би собі границю витичити на Україні.** Ллойд Джордж не є також противний, **аби ціла Україна була злучена з Польщею на підставі „унії" і творила з Польщею спільну державну цілість, наслїдком чого Польща мала би доступ до Чорного моря.** Причиною сих поглядів є страшний нелад на Україні, страшні різнї мешканців, Поляків і Жидів, а також і взаїмна різанина Українців і ствердженє факту цілковитої неспосібности Українців до самостійного правлїня. Коли би оставлено Україну саму собі, то вона була би все кітлом анархії і причиною воен на сході; колиж би її контрольовано, то може мати перед собою будучність. З поглядом Ллойда Джорджа годять ся Франція і Італія, лише президент Вілсон не висказав остаточного свого рішеня, хотяй, маючи докази страшних актів на Україні, мовчки годить ся на подібну полагоду справи.

Але се ще тільки пляни, які, хотяй прибирають скристалїзовані форми, особливо в справі Данціґа, мусять ще перейти усякі зміни. Репрезентація Польщі закидає Ллойдови Джорджови, що він хоче коштом польської контролї на Балтійськім мори приспішити остаточне підписанє мира Німцями, котрі через такі і подібні уступки будуть мати підставу і слушну причину ще більше аґресивно виступати проти Польщі. Ціла та справа є дальше в ходї нарад, а небаром сподївають ся остаточного порішеня.

* * *

Подібну вістку в коротких словах подали вже були нюйорські часописи і вона може Полякам припала до вподоби, а Американцї деякі може і в неї повірили.

Що подібні пляни є в фантазії деяких старосьвітських політиків в Парижи, то нема сумнїву, але годї повірити, аби за ними заявляв ся Ллойд Джордж. Треба дуже сумнїватись, аби Ллойд Джордж годив ся на історичну Польщу, або на те, щоби **Польща загарбувала собі стільки українських земель, скільки Падеревскому забагнеть ся.**

Балаканє про пляни Ллойда Джорджа про згоду Італії і Франції, та про те, що президент Вілсон вже тихцем годить ся на ті пляни, виглядає на **пусту польську пропаґанду.**

Коли би Ллойд Джордж, Вілсон і инші не мали понятя про те, що то властиво є се, що зветь ся „Польща"; про внутрішні відносини в нїй; про відносини на Українї і в Московщинї, та взаїмні відносини між тою Польщею і другими народами, то можна би повірити, що вони повірили у вшехпольський блоф і чекають тільки, аби вшехпольська банда приняла з їх рук „історичну Польщу".

Але годї повірити, аби се було можливе.

Брати українські землї, кілько польські пани захотять — так як то було колись — се приманчива річ для Поляків, а доступ до Чорного моря ще більше приманчивий, однак се річ не так легко досяжна. Поляки мали нагоду переконатись в історії, що посягаючи по Україну, зломили карк і розбили свою „державу" на три части. Тепер повторяють ся апетити, повторяють ся пляни і повторяєть ся історія.

Се особливо приманчива річ для польської шляхти, котра мала землї в східній Галичинї і на правобережній Українї та хотїла би їх ще задержати для себе і на дальше. І що вона не обіцяла би за се! Все, чого алїянти схотять! Вона завела би „порядок" на Українї, хоч не вміє анї не може завести ладу у себе дома; вона зробила би унїю і все а все, чого тільки буде треба. Лише дайте їм власть, а вони покажуть, що вміють.

Як алїянтські лїдери в Парижи чують таку балаканину, то передівсїм повинні тямити, що вони хотять творити історію і тому не зашкодило би їм пригадати собі історію Польщі — сей найбільший скандал в історії сьвіта. Вшехпольські ради алїянтам нїчого нового не порадять крім того, аби відновлено старий польський історичний скандал. Не зашкодило би їм також застановитись над відносинами у східній Европі тай переконатись, **що Польща не має анї одного приятеля у сусідів,** а тільки самих завзятих ворогів, котрі її ненавидять цілою душею.

А як би се знали і розуміли, то знали би також, що унїя других народів з Польщею, се **неволя тих других народів і безвпинна боротьба проти тої неволї, яка мусїла би в короткім часї принести конець Польщі.**

І тодї вони би не слухали польської пропаґанди, а держались би розумних засад, після яких можна розвязати міжнародні ріжницї, іменно засад національних границь, які повинні бути визначені Польщі передівсїм.

ЗАКАРПАТСЬКА УКРАЇНА ВЖЕ СТОГНЕ В СЛОВАЦЬКІМ ЯРМІ.

Глухі, але дуже болючі вісти почали надходити вже до нас про положенє наших окрадених братів, угорських Українців, котрих несумлїнні провідники відорвали від головного кореня великого українського народу і запродали Чехії та Словаччинї. Доходять іменно вісти про страшний гнет, якого вже тепер допускають ся над тими нашими братами Словаки, котрі від першої хвилї, як лише проголошено урядово злуку угорської України з Чехо-Словаччиною, звернули всї свої сили, аби наших братів зісловачити.

Всї начальники повітів, або жупани — як їх тепер там називають — є Словаками; всї шкільні інспектори на українській територїї є Словаками; у всїх державних урядах на українській територїї лише Словаки, а урядова мова на українській територїї є словацька. Отсе та благодать, якої так бажали американські провідники українських імїґрантів з Угорщини і за якою голосували американські Українцї, імїґранти з Угорщини, обдурені своїми провідниками-запроданцями.

Пряшівська ґазета „Русскій Народъ" пише в числї 16-тім про ті власне надужитя Словаків над нашими братами. Хоч люди, котрі гуртують ся при тїй ґазеті, належали і належать до тих, котрі запродали свій нарід в чесько-словацьку неволю; хоч політичний напрям тої ґазети був від самого початку противнародний — то всеж таки уважаємо конечним зацитувати деякі вирази зі статї, де говорить ся про ганебне поступованє Словаків з закарпатськими Українцями. Статя писана в „мові" тої ґазети, і в перекладї на українську мову вона звучить:

„Яко приятелї і други чесько-словацької републики не можемо мовчати, коли хтонебудь робить на шкоду тїй же републицї. Ми не можемо мовчати про те, що деякі панове роблять прикрости руському населеню на занятій територїї.

„Того факту скрити не можна, що на територїї, занятій чесько-словацькими військами, в жупанатах: Спиж, Шариш, Земплин і Унґ живе збитою масою около 300.000 Карпаторусинів. На тїй територїї всї головні начальники, жупани — Словаки. Але ми приняли се мовчкою; думали, що лише тимчасово; впрочім — вони-ж Славяни, тому й кривдити нас не будуть. Показало ся однак не так. Ті пани уважають себе наче в дома і руське населенє уважають словацьким. Коли прийде просьба в руській мові, її нищать; „Ми — говорять — читати по руськи не знаємо, пишіть по словацьки". Всї написи на руській територїї виключно словацькі; оголошеня і розпорядженя, виходячі з „урядів" — виключно словацькі. Одним словом, у панів Словаків словацьке й руське то всьо одно, але в тім розуміню, що руське повинно бути словацьким.

„Нас дійсно болить, дуже болить, що ми змушені писати про се. Але ми вже пару разів скаржили ся правительству у Братиславі і письменно і депутацію слали і телєґрафували, але правительство наче води в рот набрало. Однак ми все ще таки здержувались. Але коли ті панове почали ґаздувати по наших школах, по тих народних сьвятинях — ми мовчати довше не всилї. В шариськім жупанатї, де є 40% руського населеня, господарить якийсь шкільний інспектор Г. Ґалло. Ми можемо поздоровити братів Словаків з новим славянофілом-слявістом... По його думцї всї Славяни повинні бути Словаками. Коли іменно один учитель заявив, що в його руськім селї бажають, аби він вчив по руськи, то шкільний інспектор заявив, що сей учитель не є Славянин, бо руські, яко Славяни, повинні злучитись зі Словаками, а ту злуку поважаний славянофіл розуміє так, що руські повинні кинути свою мову, свою літературу, а приняти всьо словацьке. Цікаве. Треба би руським людям дійсно призадумати ся над тим. Справа з тим паном шкільним інспектором маєть ся так:

„Недавно вийшло розпорядженє до всїх учителїв жупанату, щоби вони явили ся в означений день в шкільного інспектора та зложили шлюб, присягу чесько-словацькій републицї.

„Явили ся і руські учителї. Останнї заявили, що бажають зложити присягу на руки руського інспектора, бо їх нарід жадає, щоби вони вчили по руськи. На се відповів шкільний інспектор, що він тут інспектор і що той жупанат чисто словацький, а тому наука повинна бути всюди в словацькій мові. Він не силує нїкого присягати. Лише тут позволив собі на маленьку замітку: ті, котрі присяги не зложать, значить не будуть учити так, як їм шкільний інспектор накаже, не дістануть платнї. Насильства нема. Умирай з голоду.

„Ми лише спитаємо, чому доси не назначено руського інспектора для руських шкіл занятої територїї? Яке дїло має словацький шкільний інспектор мішати ся до руських шкільних справ?

„Такими правами, як тепер у Словаків, а бути може навіть лїпшими, ми тїшили ся у Мадярів. Ми звертаємо увагу міродатних кругів на ту дїяльність панів чиновників між руським населенєм. Ми думаємо, що вони роблять на шкоду нашій републицї і що та їх дїяльність не йде в парі з полїтикою правительства нашої републики".

ІСТОРІЯ ПОВТОРЯЄТЬ СЯ.

(Надіслана статя).

Історія повторяєть ся — не так повторяєть ся, як находить **свої** паралелї. От нинїшна хвиля нагадує нам виразно те, що діяло ся в першій половинї 17-го столїтя. Лиха була ся половина столїтя для українського народу. Ляцькі зьвірства доводили нарід до крайности, Москаль закусував зуби тай Татари не конечно любили нашу свободу. І як читаємо в історії, на арену виступає простий чоловік, на якім відбила ся вся нужда тодїшної доби, простолюдин, на якого злялась уся печаль, під якою стогнав весь нарід. Тим чоловіком був Зиновій Богдан Хмельницький. Переглядаючи сторінки нашої історії, ми виразно бачимо, як під його проводом заворушуєть ся весь нарід і стає непохитним муром проти ляцької підлости, зарозумілости, знущаня і нелюдскости.

Попри ті важнїйші факти історія подає рівнож деякі подробицї з тих часів. Цікавий, приміром, є факт, який нинї нас найбільше повинен обходити; повинні ми як найскорше його оглянути в теперішнім сьвітлї, а то тому, що є він найбільше похожий до нинїшної ситуації. Ось таке говорить ся: Коли ляцький вожд Потоцкий зачув, що український нарід, чернь, повстає і з кождим днем набирає сили, то став придумувати, як би то ту силу придушити. Найшли ся ляцькі фільософи, що подали таку рецепту: **„Нацькуй** — сказали — **одного Українця проти другого, тодї і пійдеш війною з одним на другого. Там же нарід і так поділений; мають козаків реєстрових і вільних. Зроби їх ворогами, а побіда наша".** Так і зробив Потоцкий. Цькував, але перецькував, бо коли під Корсунем стали одні проти других, то таки пізнав брат брата. Триста літ тому взад пізнав брат брата... І горе прийшло на Ляха!...

Се було три сотнї літ тому взад. Просьвіти не було, рідко хто знав читати і писати, мало що хто видав, але таки пізнав батько сина, пізнав брат брата. А нинї!?... Чи не подібна тепер ситуація між Українцями? Тай то не тільки тутки, але і в старім краю. Ох! обсїла тебе, український народе, знов та плюгава вушва! І чи ти віриш, що стрясе її хто инший крім тебе самого? Нї! Нї!

Відживе ще раз дух Хмельницького і горе буде ворогам!... Українська душа — каже Федькович — дуже ласкава, та якась дуже глибока; якимнебудь горем її не придусиш, але коли добереш ся до дна, то крий нас Боже! Так, прийшла хвиля, що дібрались, український народе, до дна твоєї душі. Ти ще ждеш!? Ти очікуєш!? Ще горем не заляли? І кажу вам, вороги, що довбати вже більше годї, бо довбнете ще тільки раз, але й останнїй.

Але що за морем дієть ся, того дійсно не розбереш. Але пощо за море глядїти? Глянь кругом себе і не треба тобі більше. Щоби під сю важну хвилю український нарід на вільній земли був поділений аж на три партії, без найменьшої причини, се ганьба! Відки ви, Українцї, взяли ся між Москалями? Відколи обняли вони вас в свої жменї? А чи ви вже злизали зі свого лиця те плюгавство, яким вони вас ще вчера обкидали і нинї обкидають, коли вас не бачать? Невжеж ти йому віриш на слово? Ох! Який ти легковірний! Та він на твою шкіру нагайки лагодить.

Але меньше про сего ворога. Сей наш спільний тай давнений. Його знає весь український нарід. Але тутже в самім народї, на американській земли, два табори. Навіть партії не бачиш відмінної, ніяких відмінних статутів, бо нарід тойсамий і тогосамого бажає. А однак одні звуть себе Федерацією а другі Комітетом. Гей, народе, схамени ся! Досить тобі царів-проводирів. Час тобі над собою панувати. Заглянь сам у свою душу і скажи: „Нема між нами ріжницї, бо справа наша спільна, тому разом нам іти, а не таборами". Згуртуймо разом наші сили, злучім наші звуки в один голос, бо ворог сїє зерно, яке виросте знова на нашу неволю. Простїм собі всякі урази, будьмо люди, подаймо один другому руку, бо горе нам буде!...

Нарід хоче згоди! Чомуж не погодитись? Через таку згоду нарід стане мов скалою і одним замахом розжене хмару, яка над нами повисла. Зачинаймо, щоб не прокляли нас наші дїти. Лишім назви на боцї, а візьмім ся до спільної працї.

Згідний.

К. Вишевич.

УКРАЇНСЬКЕ ПИТАНЄ. РОСІЯ Й АЛЇЯНТИ.

(Конець).

11. Упадок гетьманства і Український Національний Союз.

Гетьман Скоропадський, котрий задля слабої волї санкціонував всю ту вакханалію, конець кінцем почав уявляти собі, що він не буде всилї оперти ся на згадані висше елєменти, представляючі собою „бывших людий", до нїчого невідповідних, що як лише пійдуть Нїмцї — цїлий збудований ним паперовий домок злетить у воздух від зриву негодованя українського народу, котрому вже забракло терпіня, і тому він пробував змінити тактику: він звернув ся до Національного Союза з просьбою приняти участь в правительстві, обіцяючи як найскорше скликати народний парлямент. Союз дозволив з початку декотрим Українцям вступити до правительства, а відтак постановив скликати національний зїзд для порішеня дальших справ правительства.

В той час в Нїмеччинї вибухла революция. Окружаючі Скоропадського русскі поміщики і чиновники, бачучи наперед побіду алїянтів, сейчас змінили орієнтацію й із приятелїв Нїмців зробили ся їх ворогами. Скоропадського настрашили тим, що алїянти нїбито стоять за єдиною недїлимою Росією і проти України, і він, боячись за своє істнованє, заборонив національний зїзд, розпустив правительство і назначив нове виключно з самих Москалїв, котре, яко перший крок до єдиної недїлимої Росії, проголосило федерацію України з неістнуючою ще подекуди Росією і почало нові зьвірські утиски всього українського, опираючись при тім на сформовану з русских офіцирських відділів так звану „южную добровольческую армію".

Тодї Національний Союз, виїхавши з Києва, вибрав зпоміж себе директорію, зорґанізував 60-тисячну армію і виповів війну гетьманському правительству в імя національної свободи. Разом з тим Союз заявив, що не зміняє бажаня, аби Україна вступила до федерації демократій бувшої Росії. Війна для Національного Союза, котрий опирав ся не на чужі сили, як се робив Скоропадський, але на народну силу своєї землї, як і слїдувало сподївати ся, оказала ся успішною і Національний Союз став паном на Українї.

12. Питанє про федерацію і надуванє алїянтів русскою суспільностию.

Здавалоб ся, що вже всьо зроблено; одиноку перепону, через яку алїянти не хотїли признати України — неохота останної федералїзувати ся з Росією — усунено. А однак алїянти, як і передтим, відносять ся до України вдечім ворожо. Що за причина? Дуже проста! Алїянтів, цїлком не знаючих бувшої Росії, а тим більше України, настроюють проти останної всї російські круги, котрі про нїяку федерацію нїколи не думали і думати не можуть, для котрих потрібна Росія не свобідна, але закріпощена імператорською палкою, тому, що лише при таких услівях ті круги будуть в змозї будувати своє щастє. Слово „федерація" вони уживали лише тому, що Україна є самостійною; як лише вона згодила ся на федерацію, то про федерацію російські круги вже наче забули. Се дуже зрозуміле: вони добре знають, що федерації демократій в Росії не може бути, бо характер русского народу допускає можливість лише двох форм правлїня: або савєтська анархія, або абсолютна монархія. В русскім народї цїлком нема інстинкту державности. Щоби переконати ся про те, вистарчить відвідати одно московське село; купа сїрих рублених хат, які роблять вражінє купи навозу; анї деревця кругом, анї кущика, нїякої господарскости; скотина худа, обідрана, літо і зиму проводить на дворі під якоюнебудь діравою стріхою; всюди болота не до описаня. Устроїти державу може лише той, що вміє устроїти своє власне господарство. „Коли в малім ти певний, поставлю тебе над більшим"! Анархія в малім все потягне за собою анархію у великім. Росія тому і представляла собою абсолютну монархію, що нїчим иншим вона бути не могла. І знаючи всьо то добре, русскі круги скачуть перед алїянтами, увіряючи їх в можливість якоїсь федерації, скликаня якихсь всеросійських установчих зборів, установленя якоїсь русскої конституції, — грають отже цїлком негідну ролю малих мошенників, котрі на незнаню других місцевого житя хочуть зробити свій ґешефт. Тому вони позволяють собі на такого рода інсинуації, що Український Національний Союз називають большевиками, війска українського патріота Петлюри розбійничими бандами, а ті дійсні банди, котрі зорґанізовано з русских офіцирів, називають „освободительной добровольческой арміей".

13. Армія добровольців.

Хто жив у Києві і бачив ті офіцирські відділи, а також хто був в армії Денікіна і поглянув на неї цїлком безпристрасно, тому стає цїлком зрозуміло, що нїякої освободжуючої цїли ті відділи не можуть мати, бо складають ся з відпадків суспільности, з людий, котрі нїколи не годні, не є в станї заняти ся нїяким дїлом, а через се йдуть туди, де можна діставати добрі гроші, нїчого не роблячи. Весь той елємент, котрий після розкладу бувшої русскої армії оказав ся цїлком неспосібним до житя, мав одиноку нагоду вступити за льокаїв у реставраціях. В київських реставраціях і їдальнях є дуже богато льокаїв з відзнаками русских военних заведень. Чи може бути в армії, зложеній з такого елєменту, якийнебудь патріотизм? Розумієть ся, нїякого, крім патріотизму власного жолудка. Ті пани йдуть проти большевиків лише тому, що большевики позбавили їх можности жити з державної пенсії в бувшій російській імперії; але вони ще з більшою охотою йдуть проти Українців, Фінців і инших народів, котрі входили в склад колишньої Росії, тому, бо коли Росія буде позбавлена своїх давнїйших окраїн, в неї не стане пайки для всїх голодних ротів російської нїби-інтелїґенції. От чому єдина недїлима російська імперія є ідеалом для офіцирів, входячих в склад армії добровольців. Лише за сей ідеал вона готова бороти ся, та й то більше на чужий рахунок, бо сама вона до боротьби неспосібна: найперше в неї нема внутрішної дисциплїни, котрої не могло створити житє бувшої русскої держави, нема і національних ідеалів, котрі створюють ту дисциплїну в арміях українській і фінській, нема навіть неможливих мрій про здійсненє ідеалів крайного соціялїзму, які до звісної степенї дисциплїнують російських большевиків. Нема нїчого замітного тому, що армія добровольців майже нїчого не може зробити з большевиками, не дивлячись на свою досить значну скількість; з большевиками, котрі не всилї були знищити в сїчни 1918 року сто разів слабшого українського війска, котре було одушевлене чувством дійсного патріотизму. Коли до нинї хто бив большевиків, крім Українців, то се, коли судити по ґазетних вістках, не армія добровольців, але донські козаки.

Тепер армія добровольців числить на поміч алїянтів, значить надієть ся в дійсности, що алїянти самі виженуть большевиків з Росії, покорять Україну і другі „окраїни", збудують „єдиную недїлимую", посадять в нїй на престол нового Николая і дадуть „бувшим людям" знова можність сильно притаскати ся до державного пирога. Але даремні мрії!

14. Виводи.

По перше, алїянти вірять і можуть вірити своїм русским інформаторам лиш до тої хвилї, доки наочно на місци не познакомлять ся з дійсним положенєм справи. Тодї вони відразу зрозуміють, що їх хочуть запрягти виймати каштани з огню чорт знає для кого і для якої цїли. Колиж всетаки французьким капіталїстам захочет ся за всяку цїну приверненя російської імперії в тїй цїли, щоби бути певним звороту вложених в бувшу Росію капіталів, і алїянти стратять кілька мілїярдів і положать кілька десяток тисяч своїх горожан для заспокоєня капіталїстичного молоха, вони можуть конець кінцем придавити й Україну. Але їм тодї прийдеть ся держати там свої окупаційні війска весь час, доки вони будуть бажати бачити „єдину недїлиму": як лише ті війска пійдуть, Україна, де народна самосьвідомість розвинула ся так, як нїколи, безпроволочно повстане і скине з себе ненависне ярмо; нїякі російські добровольчі анї инші армії для України не страшні; їх вона змете, як непотрібне сьмітє, як змітала вже нераз в останних часах. Коли однак алїянти, вигнавши з Росії большевиків, схочуть створити федерацію російських републик, Україна прийме таку федерацію без жадного спротиву, але тодї алїянтам прийдеть ся держати свої війска в Московщинї і остаточно зірвати з тими русскими кругами, котрі їх нинї інспірують.

Дійсна федерація України з Росією буде можлива лише тодї, коли русский большевизм, без всякої помочи загряницї, зїсть сам себе і, довівши русский нарід до остаточного розкладу, створить в тім народї так би сказати почву на навіз для розвитку там початків державного розуміня; коли саме житє остаточно переконає русску інтелїґенцію і нїби-інтелїґенцію про те, що на панованє над рабами не може бути нїяких надій; коли та інтелїґенція з всеросійської стане московською і буде творити не комічні „всеросійські" правительства, ростучі нинї всюди як гриби по дощи, а своє власне московське правительство, котре займеть ся будовою долї свого народу, а — збудувавши її — буде шукати другів за границею, — другів, а не рабів.

Такій Росії Україна все радо простягне братерську руку. Лише, чи не є мрії про таку Росію нїчим иншим, як pia desideria, побожним бажанєм, якого годї осягнути?

ВИЇЗД ЧУЖИНЦЇВ.

Етельберт Стюарт, директор Бюра Дослїдів в Департаментї Працї, оголошує результати дослїдів про намірену еміґрацію чужинцїв зі Злучених Держав, переведених доси в слїдуючих округах із значним чужинецьким населенєм ріжних народностий: Шікаґо, Індіянський округ сталевих заводів (Савт Шікаґо, Іст Шікаґо, Індіяна Ґарбор, Савт Бенд, Ґари і т. д.), Дітройт, Пітсбурґ і Пітсбурський сталевий дистрикт (Бетлегем, Ренкін, Бредок і т. д.), углеві округи Джанставн і Вілксбері (Пенсилванія) і в Юнґставн (Огайо). Перегляд наміреної еміґрації робить ся тепер в містах Нової Анґлії.

Із зібраних дат зроблено приблизну оцінку, який процент чужого населеня має намір вертати ся назад до своїх країв. Стюарт подає ту оцінку, дуже помірковану, на 1,300.000 чужинців, які при найблизшій нагодї виїдуть з Америки. В те число не входить 450.000 Італїйців, котрі правильно на початку весни приїзджають, працюють до осени і вертають ся назад домів. Так як довший час чужинцї не могли висилати гроший до краю, то обчисляють, що пересїчно кождий вивезе з собою $3.000.

Департамент Працї одержав богато дописий від чужомовних ґазет, які старають ся зупинити той масовий виїзд. Так редактор чеської ґазети „Покрок" в Омага, Небраска, одинокого чеського дневника на Заходї, пише: „Аби можна зробити все можливе проти масової еміґрації чужинців з Америки, подайте нам весь матеріял, числа, причини виїзду та статистику з промислових центрів, з котрих найбільше людий вибираєть ся. На нашу думку та еміґрація тепер дуже небезпечна для нашого народу і проти неї ми повинні виступати не загальними словами, а річевими інформаціями".

МОВА А ПРАЦЯ В КОПАЛЬНЯХ.

Мова є средством порозуміня людий між собою. Тому отже робітник, котрий працює при небезпечній роботї, загрожує сам собі, коли не розуміє мови, уживаної при роботї більшим числом робітників. Тут головно треба взяти під увагу працю в дуже небезпечних галузях промислу, як: фабрики амунїції, вибухових матеріялів, копальнї і инше. Під руками у нас є дані про скількість нещасливих випадків між чужинецькими і тутешними робітниками в копальнях. Говорить ся тут, що в копальнях твердого угля в Пенсильванії лише 43% робітників говорить добре по анґлїйськи, а прочі, 57%, анґлїйську мову розуміють дуже лихо або таки цїлком не розуміють. Довгі і точні дослїди виказали, що 71% нещасливих випадків лучаєть ся між тими власне робітниками, котрі не розуміють анґлїйської мови, а лише 29% між тими, котрі володїють анґлїйською мовою. — Процентове відношенє копальняних робітників у Вест Вірджінії представляєть ся ще більше в некористь знавців анґлїйської мови, через що тимсамим там більше трафляєть ся нещасливих випадків. Щоби зарадити сьому лихови, є лише один одинокий спосіб: чужинцї мусять старати ся знати анґлїйську мову.

ПРОТЕСТАЦІЙНІ ВІЧА.

6. Сімпсон, Па.

За ініціятивою о. Бодника відбуло ся тут дня 15. червня с. р. віче в справі наїзду ляцької голоти на нашу бідну Галичину. Віче отворив палкими словами о. Бодник, пояснюючи рівнож ціль віча.

По виборі президії виступив з бесідою п. О. Заплатинський, запрошений бесідник зі Скрентон, Па. Він своєю патріотичною одногодинною бесідою майже прикував слухачів, котрими своя невеличка галя була у щерть набита. Беідник пригадав всї ті злиднї, які наш нарід переживав сотки літ, які пережив підчас теперішної сьвітової війни і які переживає тепер. Пояснив причину сеї війни, за що вона провадилась, та яких способів уживали царі і цісарі, щоби бідний нарід задурити всякими обіцянками, щоби в сей спосіб мож було придбати як найбільше гарматного мяса на війну. Та коли впали міліони найкрасших синів, коли нарід опамятав ся, що його обманено, звернув своє оруже проти своїх царів - кровопийців. В 1917 році провалив ся царський трон в Росії, а за ним трон німецький, австрійський і инші. І днесь у Франції, в Парижи, радить мирова конференція. Радять над 14-ма точками президента Вілсона, котрі то нїби голосять вільність і рівні права на демократичних принципах усім народам, а тимчасом дають Ляхам зброю і посилають звироднілі ляцькі орди добивати дорешти наш поневолений сотками літ український нарід (оклики: ганьба їм!) Так як бувший кайзер настановив був свого гетьмана в особі Скоропадського, так тепер аліянти настановили адмірала Колчака в Росії, щоби знова віддати російську Україну в ярмо російське, Галичину Полякам, Буковину Румунам, а угорську Україну Чехо-Словакам. Ми повинні памятати на те, що тепер як не виборемо собі власними силами волю, то нам її ніхто не дасть. Бо як дурили нас царі всякими обіцянками в часї війни, так нас дурить мирова конференція своїми демократичними принципами. І тому ми не повинні спускати ся більше на панські обіцянки, але злучити ся спільно і запротестувати на цілий сьвіт проти несправедливого розбою ляцьких опришків, котрих аліянти вислали на нашу бідну галицьку Україну. Бо як сього не зробимо, то будемо дальше рабами, а ляцькі опришки будуть знов орати нашими братами так, як орали колись нашими прадідами. Не час нам тепер сварити ся за Карпати і за цареславе. Перше проженїм ворога зі своеї хати, а щойно тоді будемо рахувати свої гріхи. В своїй хаті треба прати своє шмате, щоби сусід не сьміяв ся.

Відтак забрав знова слово о. Бодник і ще раз згадав за ті гаразди нашого мужика під ляцьким панованем та за ті страшні події, які тепер діють ся в Галичині, і візвав присутних зложити добровільний дар на бідних наших братів в Галичині, упавших жертвою здичілої Ляшні. Зложено більшою квотою $66.50, а дрібними датками $9.65 — разом $76.15.

Резолюції: Протест до Парижа і до Вашінґтону.

Потім о. Бодник подякував в імени цілої громади п. Заплатинському за його труд, що мимо літної горячки навіть за дорогу нічо не приняв. Нехай же будуть для Вас, Добродію, заплатою хоть ті часті оплески в часї Вашої промови. Честь Вам за се!

Се здаєть ся було перше віче у Сімпсон, Па., на котрім промовляв чужий бесідник. Завдячити се треба ініціяторови, бо се віче принесло немалу морально-політичну користь в сїй дикій, темній і пустій закутині.

С. Вульчин.

7. Провіденс, Р. Ай.

Дня 15. червня б. р. відбули ся в нашій місцевости збори, на котрих ухвалено і вислано на мирову конференцію до Парижа протест проти наїзду ляцьких війск на галицьку Україну і проти страшних ляцьких насильств над українським народом. Збори отворив п. О. Рекрут і вияснив, в якій цїли збори скликані. Він попросив присутних, аби вибрали уряд до перепровадженя сих зборів. Публика зажадала, щоби сам п. Рекрут перепровадив збори яко предсїдатель, а на секретаря покликано п. Д. Лободяка.

Предсїдатель забрав слово і в своїй промові згадав, як Ляхи знущали ся над українськими селянами, а тепер стараються всїми силами загарбати українські землї та панувати над нашим народом і винародовлювати його. Дальше говорив, що ми нині тут зійшли ся, як і всї Українці по цілій Америці, аби запротестувати проти ляцьких насильств. І ми нині, в таку важну хвилю, повинні без надуми енерґічно запротестувати проти таких брутальних ляцьких погромів, та зажадати свобідного житя на своїй власній земли. Публика нагородила бесїдника грімкими оплесками.

Другий говорив п. М. Сьвідер. Він вкоротці висказав, що нам в таку важну хвилю треба нести поміч моральну, а також матеріяльну, і попросив присутних о жертви на Народний Фонд. Зібрано $70.

Потім ухвалено протести і таки в неділю вечером вислано до Парижа і до стейтового департаменту у Вашінґтонї. Ухвалені резолюції і протести помістили місцеві американські часописи.

Д. Лободяк, секр. віча.

8. Трой, Н. Й.

Українське віче в нашій місцевости, котре відбуло ся 15. червня, випало дуже добре. Ніхто не міг сподівати ся, щоби так красно віче відбуло ся. Людий було досить в церкві і по скінченю богослуженя сьвященик, о. Продан, котрий до нас доїзджає з Ватервліт, сказав людям, аби зараз зійшли на галю. Люди се охотно зробили.

Вічем заняв ся місцевий У. Н. Комітет. Наради отворив п. Іван Базар, котрому належить ся сердечна подяка за його працю. Він сказав пару слів до людий про українську пекучу справу, яку ми мусимо тепер з усеї сили підперти. Слухачі нагородили його бесїду грімкими оплесками.

На предсїдателя віча покликано п. Павла Бойка. Він виступив з промовою, від якої аж серце в грудях щеміло. Він говорив: „Люди! Пекуча тепер справа. Ляхи катують наших братів, ріжуть наших патріотів і бють наших селян на їх власній рідній землї". Дальше казав, що як не поможуть протести, щоби Ляхи забрали ся з нашої землї, то так будемо робити, аби всї як один як найскорше дістати ся на другий бік океану і власними руками прогнати ворога зі свого рідного краю. Ся заява п. Бойка так народови сподобала ся, що ціла галя аж трясла ся від щирих і одушевлених оплесків. Честь п. Бойкови за його теплі і бадьорні слова!

Дуже красну промову виголосив о. Продан, котрий відзначаєть ся щирим народолюбством і горячим українським патріотизмом. Дай, Боже, кождій українській громаді такого ревного душпастиря!

По промові о. Продана зараз була збірка на оборону Галичини. Олекса Заяць і Іван Базар зібрали $83.45. Всїм жертводавцям складаєть ся на сїм місци сердечну подяку.

Віче закінчено відспіванем нашого гимну „Ще не вмерла Україна". Після того зараз вислано каблеґраму до Парижа, а телеґраму до Вашінґтону. Всї гроші (поверх 100 долярів) вишлемо в як найкоротшім часї до Головного У. Н. Комітету в Ню Йорку.

Володимир Пашкевич,
секр. місцевого У. Н. К.

9. Котсвіл, Па.

I.

Дня 15. червня б. р. відбулись у нас збори в справі протесту проти ляцького наїзду на наш рідний край. На зборах було споре число людий. Всї наші місцеві товариства піднесли однодушний клич: „Проч з Польщею! проч з Ляхами з українських земель! Ляхи най ідуть за Сян!" Кождий Українець мав велику пімсту на Ляхів. Між иншим мож було запримітити великий сум за кривду свого народу, який терпить від клятих Ляхів. Зпоміж людий дав ся чути голос: „Ми всї підемо у бій на ворога Ляха, який заподіяну нам кривду мусить відпокутувати!"

По численних нарїканях на Ляхів предсїдатель, п. Іван Гладій, запитав ся, котрі товариства будуть посилати протести до Парижа і до Вашінґтону. Найперше зголосило ся товариство ім. Богдана Хмельницького, 248 відділ У. Н. Союза, відтак товариство „Любов", 19 відділ У. Р. Союза. Урядники парохії заявили, що пішлють також обі телеґрами. Таксамо припоручено висилати телеґраму братству св. Стефана, відділ „Провидіня", а що се товариство має невеличке число членів, то инші товариства прибіцяли йому грошеву поміч на кошти висилки каблеґрами до Парижа, а телеґрами до Вашінґтону.

При кінци зборів всї одноголосно ухвалили, щоби відбути по місті манїфестацію з таблицями протесту перед американським народом. Хай цілий сьвіт знає нашу кривду, яку нам заподіяли Ляхи за те, що їли наш хліб довгі часи.

Вже то Ляхи вміють відплачуватись Українцям! За наше добро ми все дістаємо від них під ребро.

Нарід, котрий голосував, розійшов ся спокійно домів, і неодин собі помислив, що бодай хоть тим протестом дасть поміч заморській Україні. Най Ляхи знають, що ще є український нарід в Америці, котрий упоминаєть ся за свої землї і грозить відплатою за кривду своїх братів.

Алеж, на жаль, між нашим народом є ще малодухи, колоди, маловіри, долярохапи, котрі за гроші готові і рідну маму продати. Їм все байдуже! Най бере Лях Україну, най її в землю закопає, а вони готові ще й панахиду по ній відправити... Вони голосять між народом, що то нічого не варта посилати телеґрами і протестувати. Ліпше би було відправити панахиду за ті гроші, а тоді капне дещо і до сьвятої кишенї.

Як місцевий Український Народний Комітет просив свого духовного отця оголосити мітінґ в справі протесту, то отець се забули, бо то того не треба, бо з того нема користи. А за „мувінґ пікчери" то аж два рази напоминали, що в тій а в тій годинї будуть показувати гарні образки, і запрошували всїх і вся, бо з того є сьвятий ґандель: половину на церкву, а половину до сьвятої кишенї. Ви, Отче духовний, заявляєте, що не бавите ся політикою. А за гроші то Ви потрафите дурниці показувати, бо то бізнес з того! Замісць заложити читальню, школу, давати просьвіту та відчити для бідного робучого народу, то Ви показуєте манти. Ми вже то давно виділи! Нам треба школи, просьвіти, щоб наші діти не марнували ся по чужих, ворожих нам школах. Вам байдуже, що наші українські дїти числом 30 ходять до польської школи! Ви видите, що Поляки не мають костела, що ходять до пивниці, під школу, відправляти свої „годзїнкі", а наших дітий таки учать по польськи, беручи за те по 50 центів на місяць за кожду дитину. Вони, ті Ляхи, знають, що як вивчать по свому українську дитину, то вона потім поможе їм розпинати Україну і мордувати свій рідний нарід, як се за татарських часів робили яничари.

Відзиваю ся до Вас, українські родичі: Не посилайте своїх дітий до польських шкіл, бо колись Ваша власна дитина Вас убє, бо в польських школах учать дітий ріжних „краковякуф", польської сфалшованої історії і ненависти до українського народу. Польські учителї і учительки вчать наших дітий, що Польща є велика, „од моржа до моржа", а хто такої Польщі не хоче, хто проти такої Польщі протестує, того треба убити. Дитина, вихована в „польській культурі", ліпше боронить Польщу ніж родовитий Лях, бо перекінчики все були, є і будуть найгіршими ворогами свого народу.

Але вертаймо до річи. За недїльні збори належить ся публична подяка патріотичному товариству ім. Б. Хмельницького, 248 відділови У. Н. Союза, а відтак 19-му віддїлови У. Р. Союза, зглядно двом його урядникам, пп. Петрови Липці і Андрієви Катериному, котрі не жалували часу і гроший, що заплатили $20.31 за вислане відповідних телеґрам. Не меньша подяка належить ся секретарови п. Мих. Пикови за його труд в У. Н. Комітеті, та касієрови, п. Н. Федоришиному.

Отсею дорогою запрошуєть ся закордонних Українців до спільної з нами праці. Всї тепер подаймо собі руки! Вже границї австрійські і російські розломані. Тепер ми є дітьми одної неньки України. Не зважаймо на релїґію, що одні з нас є католиками, а другі православними. Віра вірою, — яку хто має, нехай такої держить ся — але ми всї є Українці! Американський нарід має між собою більше релїґійних сект ніж ми, а прецінь виступає на зверх як одна сильна нація, і то така нація, з якою цілий сьвіт числить ся.

Тож до роботи, Братя і Сестри! Всї разом подаймо собі руки, виступім усі разом в параді на 4-го липня і заманїфестуймо ся разом під українським і американським прапором. Даваймо щедрі жертви нашим братям в piднім краю, а як запанує любов і згода між нами, тоді певно клятий Лях нас не поконає!

Наші руки, наші груди
Здусять вражу напасть всюди,
І Русь-Україну рідну
Зробим сильну і свобідну!

*
* *

Не поїду я до Польщі,
А на Україну —
Від могили до могили
Соколом полину.

Над могилами присягну,
Що поки му жити,
Буду рідну Україну
Сьміло боронити!

І. В. Г.

II.

Невелика громада, але сьвідомих кількасот Українців, без жадної інтелїґенції, бо тут у нас її нема, поступає все сьвідомо вперед за кождим покликом У. Н. Комітету і стає в оборонї свого рідного народу за його сьвяті права, волю і свободу, котру власне тепер польські юнкри давлять і гноблять, знущаючись над нашими рідними братами, батьками і невинними жінками.

Почувши тільки поклик У. Н. К. до протесту проти ляцької неволї, сейчас зібрала ся наша невиличка громада до ґалї церковної. На збори прибув місцевий У. Н. Комітет і по малїй, але живій дискусії ухвалено вислати каблеґрами до Парижа і телеґрами до Вашінґтону, а також ухвалено в слїдуючу неділю, дня 22. червня, зробити жалібну демонстрацію всїх тутешних Українців, яко протест проти ляцьких розбоїв на нашу рідну землицю. Розходилось о те, щоб американський нарід пізнав дику культуру польської орди. В тій справі удав ся наш комітет до місцевої власти, виєднати позволенє на демонстрацію в слїдуючу неділю. Наш мейор міста, дуже щира і симпатична людина, радо приймив комітет, дав позволенє і ще того самого дня помістив довшу статю про Українців в місцевій ґазеті („Котсвіл Рекорд"), як також ті телеґрами, які ми вислали до Парижа і до Вашінґтону.

Тут згадаю, що наша місцевість, хоть невеличка, але ми вислали три телеґрами: одну місцевий У. Н. Комітет, другу товариство ім. Б. Хмельницького (248 відділ У. Н. С.), а трету 19-тий відділ Українського Робітничого Союза.

Та тут польські чиновники, шляґуни і форналї, як довідали ся з місцевої ґазети, що ми вислали телеґрами і дістали позволенє на демонстрацію, сейчас пішли до міських властий, зробили донос на Українців, представили їх гайдамаками, большевиками і т. п. і просили о заборону тої демонстрації, бо Українці хотять зробити погроми на Поляків. Вони очевидно не сказали, що встидають ся перед чужинцями за свої варварські вчинки над безборонним народом українським.

На другій день мейор міста відкликав своє позволенє, в місцевій ґазеті написав довшу статю і каже так: „Ви приходите до нас, кажете, що ви добрі, а вони приходять і кажуть, що вони добрі; я тепер не знаю, хто добрий, і позволеня не даю, бо не хочу в місті жадного троблю. Весь тутешний нарід мусить жити як одна фамілїя, в згоді, а Поляки представили, що Українці будуть робити погроми і прийде до великого заколоту".

Отже брехнею, як завсїди, Поляки осягнули свою ціль.

Тепер до Тебе, український Народе, відзиваюсь: Уряджуйте віча, манїфестації, демонстрації, де хто дозвіл дістане; пятнуйте тих проклятих польських юнкрів і форналїв при кождій нагоді, де хто попаде, бо то є змія, котру ми виховали своїм кровавим потом за пазухою і від неї тепер мусимо великі муки терпіти.

А ви, котсвілські ляцькі шлябуни, не тіште ся, що запротестували проти українського народу в Котсвіл. Прийде ще на вас така нагла година скону, яка була колись під Пилявцями або під Зборовом. Українська кров буде кипіти, не вмре, не загине, а ворогови мусить відплатити ся. Козак пана не знав з віка, він родив ся на степах.

А Ви, котсвілські Українці, не жалуйте за тим. Нехай Ляхи трохи потішать ся... Бог за нас не забуде, тільки будьмо терпеливі. Прийде і їм конець...

Онуфрій Собчак.

ДЕРЖАВНИЙ УРЯД ПОСЕРЕДНИЦТВА ПРАЦІ.

(United States Employment Service).

Кождий, хто шукає роботи, може звернути ся до Уряду Посередництва Праці Злучених Держав, який має свої бюра по цілім краю, разом яких пятьсот бюр в ріжних містах (United States Employment Service). Многі думають, що там дають роботу лише вислуженим жовнірам. Одначе так не є. В тих урядових бюрах вишукують занятє для всїх, хто зголосить ся.

Державний Уряд Посередництва Праці був зорґанізований в січни 1918 року. За той час, до мая сего року, значить за 16 місяців, звиш півсема міліона (точно 6,578.086) осіб зголосило ся шукаючи занятя. З того числа близко шести міліонам указано, де можуть його найти, а звиш півпята міліона (точно 4,574.287) повідомило бюро, що роботу дістали.

Від підписаня розєму до 1. червня Уряд найшов занятє для яких чотириста тисяч жовнїрів і приблизно двох міліонів цивільних осіб, переважно тих, що доси були заняті у воєнних промислах.

В послїднім тижни місяця мая державці бюра посередництва праці помістили 52.000 осіб, з того 42.826 мущин, між ними 12.654 жовнїрів, і 9.174 женщин.

EQUAL RIGHTS TO JEWS PLEDGED.

WASHINGTON, District of Columbia. — Recognition of their independence, moral support in launching their new governments, and protection against the Poles while they are stemming the tide of bolshevism were asked of the United States Government yesterday by a delegation of Lithuanians, Ukrainians, Letts, and Esthonians which called upon Frank L. Polk, Acting Secretary of State. He promised to transmit a statement of their objects to the United States peace delegates at Paris. It was declared to be the firm purpose of the Lithuanian and Ukrainian republics to grant the Jews equal rights.

(*Christian Science Monitor*, Boston, June 6, 1919.)

ДОПИСИ.

DETROIT, MICH.

Шкідливі урядники.

Дуже сумно згадувати за дітройтські товариства під теперішну хвилю, але що-ж, коли конечно.

Тут в Дітройт є товариство „Запорожська Січ", 75 відділ У. Н. Союза. Се товариство перебуває дуже сумні хвилї і певно що прийде до заглади, а через кого? Через один уряд, котрий що хоче, так собі робить, бо се вже раз було, що се товариство мусїло розділити ся і так стало ся.

Тут навіть і головний предсідатель У. Н. Союза був приїхав, аби полагодити спори, та надармо, бо тутешний уряд має забогато розуму... Поправді то він є зовсїм несьвідомий, бо як би мав хоть трошки розуму в голові, то би був инакше поступив, як в товаристві прийшли роздори. Не конче треба було справу до суду давати і адвокатів оплачувати, бо з сего вийшло таке, що адвокати забрали гроші, добре попаслись, а нарешті цїлу справу викинули зі суду.

Чи не лучше то було хорим запомогу підвисшити, або дати якусь жертву на визволенє Галичини? Але дотичним урядникам сего не треба! Вони скорше адвокатам дали, щоб тутешні польські шмати, які тут у Дітройт виходять, мали що мазати, що „Гайдамаки на Вест Сайд друть ся, а в судї нема инших справ, лише руські — то парафії, то товариств". За се треба подякувати не кому иншому, а предсїдателеви згаданого відділу, Івановий Комариньскому, який наслїпо виконує те, що йому порадить о. М. Стернюк. Як прийшло ся йти до суду, то згаданий духовник насамперед валив до судової салї, де перепроваджували ся розправи, а за ним ішов уряд 75-го відділу. Люди тут дуже огірчені на о. Стернюка, котрий учить своїх вірних процесувати ся. Чи не лїпше-б то було, як би сьвященик порадив людям, аби не позивались, а йшли до роботи та зробили трохи гроша і хлїба до дому дїтям принесли?

Гей! Члени 75-го відділу! Чи у Вашім товаристві вже нема чесних і характерних людий, які могли би бути Вашими урядниками? А може Вам се подобаєть ся, що Ваші урядники на тім балю, котрий відбув ся 8. червня с. р. в парохіяльній галї на Сікот, таку бійку почали і так одному зі своїх товаришів здоровле відняли, що він тепер бореть ся зі смертию? То дуже гарно для нашої орґанїзації і взагалї для цїлого українського народу. Ви певно тим величаєте ся, що Поляки тай якісь большевики кажуть: „Іди там до сеї орґанїзації або до церкви, то зараз, як не наб'ють, то патролька тебе забере". От така то Ваша просьвіта...

Отож не досить, що такі люди не повинні бути урядниками, але їх повинно ся викинути і з орґанїзації, бо як би ті опришки були сего чоловіка забили на смерть, то хто би за се потерпів: чи не наша орґанїзація, якої він є членом?

Наша орґанїзація, У. Н. Союз, стоїть на дуже тривких підвалинах, має красні й розумні статути, робить народови добро; але що-ж, коли трафляють ся несовісні люди, котрі своєю поганою роботою споганюють наші найсьвятїйші ідеї і наміри. Проч з такими виродками!

М. Чайковський.

WILKES BARRE, PA.

Театральне представленє.

Дня 8. с. м. заходом товариства „Січ" відограло ся театральне представленє — драму в 4-рох діях „Терновий вінок". На се представленє прибуло богато людий вілксберських і з околиці, так що шкільна галя була переповнена видцями.

Представленє зачало ся в 8-мій годині вечером. Тут я хочу згадати дещо про наших аматорів. Не буду нікого хвалити, анї критикувати, тільки по правдї опишу, як хто віддав свою ролю.

Коли піднесла ся куртина, вийшов на сцену Кузьма (п. П. Корнова), котрий свою ролю віддав дуже добре, як з рухами так і з мовою, бо говорив голосно, так що кождий слухач міг його зрозуміти. Він зі своєю вдачею може сьміло виступати і по великих театрах. Ролю Палажки відіграла З. Сенюк зовсїм добре. Сергія грав Н. Дупелич. Він дуже надавав ся до тої ролї, бо говорив виразно і приязно. Уляну відіграла К. Капій. Вона віддала свою ролю цїлком без рухів. Коли московський начальник, котрий замкнув її мужа до тюрми, прийшов до неї залицяти ся, то вона мала бути дуже люта на него, але сего нїхто не бачив. Коли вона буде грати ще в якім представленю, то повинна зважати більше на рухи. Ролю Маріянни грала М. Капій як правдива артистка, за що публика нагородила її кілька разів оплесками. Ролю Савки І. Мельник був би відіграв знаменито, бо його рухи надавали ся до тої ролї, як би був не змінив свого голосу на такий писклявий, що годї було зрозуміти, що він говорить. (Тут зверну увагу аматорам, що коли хтось возьме якусь ролю, а не може говорити так, як роля вимагає, то лїпше нехай говорить своєю власною мовою). Ролю Тараса В. Сенюк віддав дуже красно в кождім місци. Ролю пристава, начальника, грав М. Надільний добре. Його постава дуже надавала ся до сеї ролї. Немало веселив публику стражник (п. М. Захарко), котрий грав дуже добре. Прочі аматори грали свої ролї теж добре, крім редактора, котрий до тої ролї цїлком не надавав ся.

По представленю відсьпівано пару пісень, а на останку „Ще не вмерла Україна".

Велика заслуга є тут дякоучителя Йосифа Боднара, котрий, хоч має богато роботи, бо має дві парохії і в обох мусить вчити в школї дїти, не жалує труду і за так короткий час свого побуту у Вілксбери вивчив вже друге таке велике представленє (недавно відограли тут „Украдене щастє"). Тож честь Вам, пане Боднар, за Вашу працю!

Не можу тут не згадати за товариство „Січ", котре від свого заснованя нїколи не спочиває у народній роботї. Воно час від часу уладжує представленя, при його помочи читальня „Просьвіти" красно розвиває ся, бо вже звиш 400 книжок має в своїй бібліотецї.

Товариші! Хто з Вас ще доси не належить до товариства „Січ" або до читальнї „Просьвіти", нехай не марнує дармо часу, а впишеть ся сейчас, бо в знаню і просьвітї цїла наша сила. Товариші по других місцевостях, де ще нема читальнї анї Січи, нехай закладають читальнї і орґанїзують ся в Січи, бо тільки тоді не дамо загинути нашій Неньцї Українї і піднесемо свій прапор високо, високо.

Товариш.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 241, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, котрі не заплатили місячних вкладок до відділу У. Н. Союза, щоби прислали свої належитости найдальше до дня 24. червня с. р., бо в противнім разї будуть суспендовані. — М. Сьвідер, секр.

UKRAINA.

By MARGUERITE B. WILLIAMS.

(Written in co-operation with the Council of Foreign Language Women).

"She lives on, our Ukraina!
Her freedom and glory—
Let us hope that once more fortune
May illume her story.
Like the dew before the sunshine
Our foes disapearing.
We shall rule, Oh, youthful brethren!
Our land, nothing fearing.

Chorus.

Soul and body sacrificing
For our freedom cherished,
We shall show we are the sons of
Mighty Cossacks perished."

This is the national song of the land where wild horses once ran over the grassy steppes and where the saber of the mighty Cossack flashed. Here the green rye and the white flowered wheat bloom, straw roofed cottages are lost in cherry blossoms and maidens with black eyebrows sing mad love songs as they unbraid their dusky hair and weave their wedding garlands of periwinkle. And yet the existence of this land of poetry and romance was scarcely known to us previous to the disintegration of Russia. When the czar had the title of ruler of all the Russias, it had little meaning to us, but to-day it is more clearly seen that there was not one Russia, but several. Much is now being heard of the Great Russians, the Little Russians or Ukrainians, the White Russians, the Cossacks, the Ruthenians, to say nothing of the Poles, Lithuanians and Finns, who were under the control of Russia.

Centuries ago when the steppes of southern Russia were covered with long grass, as tall as horses, in which there was plenty of game, a band of adventurers, freebooters, seekers of freedom—Poles, Lithuanians, Russians and Turks, sought this as their hiding place and their home. In time they became so powerful that they not only ruled the Russians who lived in the border marshes, which is now the Ukraine, but they also kept their neighbors, the Poles, Turks and Great Russians in constant terror. So strong did they become that it was said that the czar ruled in Moscov and the Cossack on the Don. From early times these rough warriors had a crude form of government, but it was republican. It was the custom of these early Cossacks to shave their heads except for a wisp on the crown, and this was allowed to grow long enough to wind around the ear. The Great Russians called them "tufts," and the Little Russians retaliated by calling the Great Russians "goats," because of their flowing beards.

Inheriting the love of freedom and romance of the Cossacks and living in a fertile and picturesque land with a climate favorable to prosperity and progress, the Ukrainians gathered about them beautiful traditions, including folklore and poetry, and in their dress and manner of living developed an independence not to be found in their neighbors.

The costume of the Ukrainian woman is perhaps more gorgeous than that of any other woman outside of the orient. With its brilliant embroidery and glittering beads, it suggests the east, and this influence crept into Ukrainia quite naturally because of their nearness to the Turks and the Tatars. A loose fitting, sleeveless coat of velvet reaching almost to the knees is worn instead of the short vest of other nations. Those shown in the picutre (we omit the picture here—Ed. of "Svoboda") are black and green velvet. The black one is ambroidered very beautifully with cross stitch in bright greens and reds. Cross stitch in red and black is used in great profussion on the white waist and the apron, and sometimes in diagonal stripes across the sleeve. The sleeve is quite different, as it is sewed onto the waist very full at quite a distance below the shoulder. The apron is more than two-thirds covered with rows of embroidery and there is a wide fringe on the bottom. A gay colored ribbon is worn about the waist and fastened on the side. The skirt is of dark red Persian pattern and below this a white skirt shows with its edge of embroidery.

Too many beads cannot be worn. There are coral and glittering glass ones. Many streamers of ribbons are worn to fasten the braids of the girls, but the married women wear their hair on their heads and cover it with a sort of turban.

This same love of color that the Ukrainian women express in their dress is also carried into their neat little homes, which, it is said, are kept spotlessly clean. Red and white checkered and striped towels are hung about the room and a brilliant icon, shrine to the Virgin, is to be found in every Ukrainian home.

Essentially an artistic people, with a love for color, for poetry and for music, it is natural to find the Ukrainians as the musical leaders among the foreign born people in Chicago. Some time ago an energetic little Ukrainian woman, Mrs. S. Hrinevetska, a graduate from the conservatory of Vienna, organized a singing society, "Boyan," among the Ukrainians of Chicago. This was composed of working men and women, with no musical training, but good voices. This chorus combined with those of other nations and the "all-American" chorus was formed. Under the leadership of Mrs. Hrinevetska they have sung for the liberty loan and on other occasions. They are to give a concert at the LaSalle hotel in March, 1919. Mrs. Hrinevetska has done wonders with these people, many of whom sing by ear only and some of whom have had to set to work to learn English that they might sing some of their songs.

(From Chicago Daily News).

Герміна Віллінгер.

НЕРВІВІ ТОВАРИШІ.

Переклав Гр. Т—ук.

Коло чорної, з зелізних штаб зробленої цвинтарної брами, там, де кінчить ся місто в східнім напрямі, сиділа відколи люди памятають перекупка і продавала свій товар, який складав ся з яблок, яєць і сира. Як старенька сиділа, так неповорушно голову о штаби брами оперши, робила вражінє нідерляндського образу. Винен був тут темно-червоний катуновий плащ і капуза з широкими вилогами, зпід якої поморщене лице, сині очи й сніжно біле волосє так виразно зарисовували ся. Вона мала вісімдесять літ, сиділа все коло цвинтаря, а поезією її житя були похорони. Предметом всіх її сліз, зітхань і молитв були небіщики, які тихонько пересували ся попри її руку. Біднота, яка йшла без цьвітів і людий, хапала її за серце, і вона плакала зі співчутя; над богацьким похороном проливала сльози подиву; а коли ще вітер доносив до неї похоронний спів, шуміли над нею старі осики, а вечірнє або полудневе сонце сьвітило тепленько на її голову, тоді була старенька в семім небі. Однак не так часто складало ся те все на її вдоволенє і радість; бідних вмирало більше ніж богатих, далеко по за пів рік дув її вітер в очи, і сніг і дощ били о її великий парасоль. А позаяк все, що старенькe серце могло відчути, відносило ся до тих, що лежали з тої сторони цвинтарної брами, тому зовсім природно, не лишало ся для живих з сеї сторони брами нічого, або мало. Нарікання бідних жінок на дорогі яйця не зворушували стареньої таксамо як і муркотанє мущин на ціну сира На голодних дитячих очах спиняв ся її зір з найбільшою рівнодушністю; бо біднота, голод і студінь були для неї чимось так звичайним, що їй не було над чим навіть і думати. Вона ніколи не знижувала поданої ціни, і ніколи їй через голову не перейшло, жадати більше від достатно виглядаючих людий, які коло неї задержували ся, щоби купити трохи овочів. Вона була справедлива старенька, що була в занятю так і в своїй мові.

На цілій улици не було нікого, хто міг казати, що старенька стратила для него хочби одно привітливе слово, щоб він все лиш в неї купував. Навпаки, коли хтось позволив собі на таку увагу як: „Якось нині маленькі вони, сі сирці", відповіла коротко: „Ідіть до склепу і кажіть їх собі ліктем зміряти".

Одного гарного осінного дня — старенька сиділа вже на своїм місци — зявив ся на сходах старого дому, що лежав напроти, малий, ледви пятилітний хлопець і поважно розглядав ся по сьвіті; в руці держав довгий, зелізний гак, на хребті висів йому бляшаний кітлик. Очи хлопця і перекупки стрінули ся; вони, здавалось, розважували, що тяжко як в ще старшим, а вже ледви в ще молодшім віці заробляти на свій щоденний хліб; однак щось подібного не впало їм і на думку. Хлопець рушив кривими ноженятами, обвитими старими лахманами, і вони занесли його простісенько перед кіш з яблоками. „Ти", сказав він, „дай мені одно яблоко!"

„Боже борони", відповіла старенька; по хвилині понурої мовчанки хлопець відійшов і забрав ся до своєї роботи: він збирав відпадки, що лежали на улици.

Трохи змучений тягаром наповненого кітлика, надгойдав ся він пополудни улицею. Знов тягли його усьміхнені яблока непоборимою силою в своє сусідство. Він довго глядів на них, вкінци сказав до стареньої, яка не спускала його з ока: „Ти, я дам тобі зараз щось з мого кітлика — як хочеш".

„А я тобі також щось зараз дам", відповіла старенька, роблячи при тім добре зрозумілий рух рукою. „Агі, чортяко, геть з твоїм лахмітєм!"

Засмучений подав ся він тихенько д хаті.

Ранком другого дня стояв він знов тут: якраз переходив похорон і старенька плакала. Хлопець зачекав на відповідну хвилю і спитав: „Ти, даш мені яблоко, як я вмру?"

„Хто вмер, не потребує яблока", відповіла старенька.

„Але я", твердив він.

„Що за мерзенний хлопчище", продовжала вона, „навіть на свого небіщика не можу спокійно подивити ся. Забирай ся, кажу тобі!"

Слідуючого разу станув хлопець перед ново наповненим кошем яєць: „А відки то вони всі?" спитав він, а коли йому ніхто не відповідав, відповів сам собі: „О я знаю — від курки — се дуже гарно зі сторони курки, що несе такі добрі яйця".

„А вжеж, на те вона і курка", пробурмотіла старенька.

По хвилині глибокої надуми почав хлопець: „Я сего-б не міг, навіть колиб я і куркою був".

Але і ті слова, в яких очевидно лежало велике признанє для її яєць, не змогли старенької зворушити.

Иншого разу говорив він цілком поважно: „Ти, там на розі улиці стоїть якась жінка; вона кличе тебе давно, щоби ти туди прийшла.

„Пійди і скажи їй, щоби вона сюди прийшла", відповіла перекупка, а малий брехунчик пішов і вже не вертав.

Коли раз перейшла попри перекупку і малого якась елеґантна, чорно одіта дама, наїжила ся старенька страшенно. „Го, го", сказала вона, „то велика пані, навіть не глипне на таке як ми; але всі ми прийдемо на той цвинтар, і бодай се мене все тішить".

„Чи вона така, що не працює?" спитав малий, „таких лупить св. Николай по спині".

„Мій ти Боже", перервала йому старенька", як то таке нічогісінько не знає про сьвіт, — а відколиж то працюють богаті люди, дурний хлопчище?"

Однак той стояв міцно при своїм погляді. „Батько каже: працювати або поза уха брати, — так есть!"

„Перестань говорити", кричала старенька, „ти осел!"

Хлопець надумав ся хвилину, потому промовив: „Про мене, — але тепер даш яблоко?"

Перекупка хапнула за шнур, яким звичайно обвязувала коші, а малий зрозумів намір і потаскав ся геть.

Він увійшов в дім, видрапав ся на всіх чотирох по стрімких сходах і вступив в низеньку комірку на піддашу, яка ніколи не була замкнена. Там в середині стояло ліжко, стіл і кілька стільців; підлога була вкрита брудом, таксамо шиби в вікнах, які через те впускали до середини лиш придушене сьвітло. Кілька одежин лежало і висіло довкола; сьвіжий воздух вже тижнями мабуть не входив туди. Тут зріс малий збирач лахміття; цілком опущений від малої дитини, лежав малий все в ліжку, аж доки батько не прийшов і не ділив ся з ним своїм бідним обідом. Батько брав тоді малого перед себе на стіл, їв свій хліб і свій сир і впихав від часу до часу і дитині кусочок в рот. В неділю милив і мив його докладно і брав з собою до пиварні.

Тепер мав хлопець пять літ, тому батько вважав, що вже пора відзвичаїти його від дармованя. Коли вечером приходив з роботи — він чистив лямпи — падав його перший погляд на малий кітлик. Найшов його повним, то добре, а ні то хлопець одержував свою кару зі словами: „Працювати або поза уха брати". — І то була одинока сьвітова мудрість, яку доси малий поняв і якої він також держав ся.

Хоч перекупка все лютила ся, кілька разів він станув кілком перед її кошами, то однако лучало ся, що вона нечайно почінала дивити ся здовж улиці, коли часом хлопця не було довше як звичайно. А прийшов він, то була цікава на його найновійші помисли, які всї коло того крутили ся, як би то дістати яблоко. Але її відпорна сила була таксамо велика як і його туга, тому обі сторони вправляли свою бистроумність з витривалостію, гідною похвали.

Жовте листє зпонад старої цвинтарної брами збирало ся поволи коло ніг перекупки; вона стягала свій плащ тим тісніше, чим голійше було галузе, що сторчало з тої сторони брами до неба. Тепер скрипіли колеса похоронного возу по сьвіжім снігу і лиш темна зелень чатинних дерев виставала ще понад ряди гробів. Заходяче сонце палало огнем крізь голе галузє, і перекупка, сидячи в своїм червонім плащи під чорною, снігом припорошеною брамою, виглядала кілька хвилин мов позолочена. В один такий холодний вечір поклала старенька свій бляшаний горщик над посудиною з углем і огрівала собі від часу до часу жолудок ковтком горячої кави. На небі стояв місяць, здалека доходив голос дзвиночків при санях; всьо, що приходило і йшло, гнало що сили, щоби огріти заціпенілі члени. Перекупка вставала часом і гляділа здовж улиці; його ще не було видно. Похитуючи головою, пила вона свою каву, а що вона їй нині чомусь не смакувала як звичайно, почала сварити: „Лобур — чорт його побери — гонить по снігу — непотребі, ті діти — повинні великими на сьвіт приходити". Знова піднесла ся; так є, щось наближувалось по снігу, майже падаючи з ніг, мале, кривоноге, наперед похилене.

„Як би не залінива я встати, я би тебе підігнала", муркотіла старенька і не відвертала очий від хлопця.

Але він, здавало ся, стратив сьогодня охоту до вечірної гутірки; дрожачи вилїз по тих кількох степенях, щоб увійти до хати, але як потиснув за клямку, показало ся, що двері були замкнені.

„А вжеж", промовила старенька, „господарі пішли преці на весілє, тому замкнули, а про дитину ніхто не думав".

Хлопець поклав кітлик і гак перед двері і сів на порозі. Там сидів хвилину мов безрадний, опісля прибіг ся нечайно і побіг до перекупки, витягаючи до неї змерзлі сині рученята.

„Ага", кивнула вона, „добре тобі так, думаєш, що яблоко буде — заушники будуть, але не яблоко". Притім подала йому горщик з кавою, а він пив і пив, тривожно поглядаючи на стареньку, яка не переставала сварити.

Нараз, вона сама не знала, як то стало ся, вона мала змерзлого хлопця на колінах, обвила довкола него широкий плащ і притиснула міцно д собі, притім дальше сварячи. Незабаром пізнала по спокійнім глибокім віддиху дитини, що вона заснула; вона замовкла і не рухала ся. До серця вісімдесятилітної ще ніколи не тулило ся людське створінє; ані любов, ані прихильність, ані співчутє не були всилі отворити сих ледяних рамен. Бо вона все була муркотлива, все думала про свою користь, а та видавала ся її все непевною, кілько разів входив притім в гру мущина. Тепер переходило з молодого житя благодатне тепло на неї; вона слухала ся віддиханя хлопця, якого голова спочивала під її підборідком; колисала його легенько; їй пригадалась пісня, якої вона була навчила ся в школі; вона почала співати, цілком без думки, хрипливим голосом.

Коли батько надійшов, прикликала вона його д собі.

„Тут маєте свого хлопця — я впослідне вам його берегла — дякую за таке" — і поклала батькови сплячу дитину на руки. Опісля поїхала, годину пізнійше як звичайно, зі своїми кошами до дому.

Рано вийшов хлопець у звичайнім часі з хати, щоби йти до своєї роботи. Стрінувши очи старої жінки по тамтій стороні, станув і глядів з дній, мов надумуючись поважно. Невиразно пригадував ся йому щастє, якого він попереднього вечера зазнав. Він зріс без матери і не знав нічого про любов і дбайливість, про ніжні дітченя вірної материнської руки. Чи приснилось йому може щось таке коло серця старої жінки?

Нечайно стояв він в своїм давнім місци перед кошем з червоними яблоками, але він глядів тепер понад них старенькій в лице і сказав — тепер без жадного підступу: „Ти, я оженю ся з тобою".

Вона мусіла засьміяти ся — перший раз засьміяла ся вона до малого хлопчика, і не надумуючись, подала йому найкраще яблоко з цілого коша. Алеж бо то й було одинокі ясні хвилини в цілім її житю.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошень женитьби не приймаєсь)

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Лист українських соціялістів з Пасейку, писаний до Мартенса, находить ся в руках судових властий.

Американські правительственні судові власти перевели трус в головній кватирі большевицького амбасадора Людвика Мартенса в Ню Йорку, арештували всіх членів і також непризнаного амбасадора большевицького та забрали всі документи, які будуть потрібні до судового слідства. По переслуханю всіх арештованих і по затягненю їх зізнань до протоколу, їх випущено на волю, однак слідство провадить ся дальше. Доси висліджено, що Мартенс дістав з Москви кількасот мілїонів рублїв і що ті рублї він зужив на большевицьку пропаґанду в Злучених Державах. Між всіми національностями большевики мають своїх платних аґентів. Робота тих аґентів полягає в тім, аби вони перетягали симпатію своїх родимців в сторону большевиків; аби вони старали ся підкопувати в своїм народі довірє до своїх власних провідників; вкінци щоби національний рух в своїм народі вони старали ся заступити большевицьким рухом. При помочи захоплених паперів судовим властям вдало ся зробити маленький спис большевицьких аґентів, платних і покищо неплатних. Між захопленими паперами є один важний лист, писаний спільно від московського, польського і українського соціялїстичного відділу в Пасейку, Ню Джерзи. Сей лист, як і много инших, послужить за добру підставу для правительства при розслїджуваню большевицької пропаґанди в Злучених Державах.

Чому Українці протестують проти Ляхів.

У філядельфійській ґазеті „Поблик Леджер", з 20. червня 1919, читаємо отсей лист о. Максима Кінаша, писаний до редактора тої ґазети: „Український нарід, в числї 40.000.000, мав вже давнійше свою незавиcиму державу; однак дві сусідні заборчі держави, Росія і Польща, напали і силою подїлили між себе українську державу; в той спосіб Україна стратила в половинї чотирнайцятого столїтя свою українську національність. Щоби добити ся до своєї цїли, обі вони заборонили уживати рідної Українцям мови, не дозволяли на закладанє шкіл з украньскою мовою викладовою, не допускали Українців до жадних урядів, переслїдували їх, і сими брутальними способами довершили те, що українська шляхта під польським панованєм зпольонізувала ся, а під російським панованєм зрусифікувала ся. Остав ся лише звичайний нарід і духовенство, котрі одинокі заховали українську національність. У своїм терористичнім поступованю супроти Українців Поляки і Росіяни були дійсними братами, бо перші старали ся зробити їх Поляками, адругі Москалями. Однак в 1772 роцї сусіди Польщі, Німеччина, Австрія і Росія, зробили з Польщею те, що Польща зробила з Україною — подїлили її між себе. Коли центральні держави програли сьвітову війну, наші союзники приняли право самоозначеня всіх народів, піддане нашим президентом Вілсоном; наслідком того Росія, Німеччина, Австрія, Туреччина і Болгарія мусїли відречи ся територій, загарбаних силою або диплёматичними штучками та звернути їх управненим до них народам. В той спосіб Польща дістала від Німеччини Познанщину, Західні Пруси і часть Шлеску, а від Австрії західну Галичину; але обильність поживи збільшає апетит. Невдоволена сими здобутками, Польща силою захопила східну Галичину, яку безусловно заселює велика більшість Українців, і думає анектувати її проти всіх принципів справедливости і духа комітету сьвітового мира. І се є причиною, чому український нарід протестує як найрішучійше проти сього насильства.

Союз Держав під контролею католиків.

Противники Союза Держав уживають всіх способів, аби сей проєкт Вілсона позбавити здійсненя. Сенатор Шерман, републиканин з Іллінойс, заявив у сенатї, що сей Союз Держав, коли він стане довершеним фактом, буде під цїлковитою контролею Ватикану, бо на 45 голосів католики будуть мати в Союзі 24. Шерман каже, що такий стан справи був би великим ударом для цивілїзації, бо цивільна власть в кождій державі перейшла би знова під юрисдикцію церкви, котра в історії сьвіта оставила по собі погані спомини. „Ватикан — говорить сенатор Шерман — нїколи не перестав вірити, що се є вроджене право папської власти заряджувати дивільним правительством".

Японська небезпека.

Перед парляментарною комісією іміґраційною ставив ся сенатор Фелан, демократ з Каліфорнії, і жадав ухваленя закона про заборону іміґрації до Злучених Держав. Він доказував комісії, що така заборона є конечною головно щодо іміґрації Японців, котрі вже тепер захоплюють в свої руки широкі простори західного побережа Злучених Держав. Сенатор Фелан казав, що слїдуюча війна Злучених Держав буде не на Атлянтійськім, але на Тихім океанї. „Приходять до нас Гуни зі сходу — казав сенатор. — Вони вже розсїяли ся по цїлій Каліфорнії і починають грозити стейтови викоріненєм американізму. Вони захопили вже у свої руки полудневу Америку і здобули для себе кріпку опору в Мексику, де їх протеґує правительство Каранци. В недалекій будучности ми стрінемо ся з тими зединеними силами. Я рішучо не годжу ся, аби Японців впускати до сього краю. Їх мусить ся винищити тут так, як сарану. Повинно ся ухвалити закон, аби Японцям був цїлком заборонений вступ до Злучених Держав. Такий закон вразить Японію, але ми мусимо берегти найперше самих себе. Зір цїлого сьвіта спиняєть ся нинї на Сході; туди і ми мусимо звернути свої очи та з великим напруженєм берегти кождий рух Японії. Японцям мусить ся відобрати право купна землї в Злучених Державах. Японські супружа, заключені в сїй державі, уневажнити. Уважайте, що японський робітник не пійде робити до чужого, коли має нагоду стати до працї таки в Японця. Коли Японець дістане в свої руки кусень землї, він робить на нїй 18 до 20 годин денно і через се там не може дістати працї инший робітник, бо він не може погодити ся з системою довгих годин працї, Тимчасом великі земелвласники винаймають до працї скорше японського нїж иншого робітника, бо з першого мають лїпшу користь нїж з другого. З японських робітників є невдоволені робітники инші і ті останні, будучи — як сказано— невдоволеними, вступають в ряди большевицькі. Робітничі юнії на заході є невдоволені Японцями; вони починають вже розуміти вагу японського питаня і роблять заходи усунути всіх японських робітників." Одним словом, сенатор Фелан представив велику японську небезпеку для Злучених Держав і остерігав законодатні і адміністраційні власти, аби вони були безпереривно на сторожі загрожених Японією американських інтересів.

Клопіт тайної поліції в Ню Йорку.

Тайна поліція в Ню Йорку напитала собі чимало клопоту в останнім тижни: детективи арештували на улици дві молоді женщини, закидаючи їм нечесне поведенє. Вони розмовляли на улици з офіцирами. Арештованих приведено на поліційну стацію і поліційний судія казав їм зложити по 500 долярів кавції, коли хочуть бути увільнені зпід арешту. Колиж арештовані заявили, що мають взагалї лише 600 долярів при собі, судія казав замкнути їх під ключ і вони пересиділи цїлу ніч в арештї. Рано однак виявило ся, що арештовані цїлком не були уличними женщинами і закид про їх нечесне поведенє є безпідставний. В суді явив ся зараз адвокат арештованих і заявив, що арештовані є чесними женщинами і є дочками чоловіка, котрий свого часу був ґубернатором нюйорського стейту. Одна з них є замужною і вірною жінкою свого мужа, а друга була зарученою і мала незадовго вийти заміж. До Ню Йорку вони приїхали на купно потрібних річий і случайно стрінули ся на улици зі знакомими офіцирами. Се зачудувало поліційного судію і, на жаданє адвоката арештованих, він передав справу на переслуханє цивільному судови. Тут судія, вислухавши обжалуваних і їх оборонця, висловив свій жаль, увільнив арештованих і порадив їм внести на детективів скаргу до карного суду.

Збір в Норт Дакоті.

Мимо пізної весни збір пшениці в Норт Дакоті предсказуєть ся добре. Обчисляють, що сьогорічні жнива принесуть 150,000.000 бушлів пшениці. Пшениця, по своїй якости, буде вартати 2 доляри бушель. Також лен вдав ся прекрасно. Сподївають ся зібрати 11 до 22 бушлів лену з акра, по цїні 5 долярів за бушель.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Страйк сьвящеників в Італії.

У відпустовій місцевости Льорето, в Італії, вийшли на страйк сьвященики, домагаючи ся більшої платні. Вони кажуть, що велика дорожня докучає їм дуже. Епископ Андреолї, в дієцезії котрого находить ся відпустова місцевість, попросив сьвящеників, аби вони повернули назад до своєї служби, а він зі своєї сторони зробить всьо можливе, щоби вони дістали підвишку платні.

Вартість німецьких, австрійських і польських гроший.

На швайцарській біржі 100 німецьких марок вартає нинї 34 франки, а 100 австрійських корон 15 франків. Перед війною марка вартала більше нїж франк, а вартість корони рівнала ся вартости франка. — Правительство Злучених Держав усталило, що один американський доляр вартає 16 польських марок.

Французьке міністерство фінансів підвисшило податок на імпортований тютюн о 100%, а на французький о 25%.

ЦИРК БАРНУМА В ДЖЕРЗИ СІТИ І ПАТЕРСОН, Н. ДЖ.

Сьвітової слави цирк RINGLING BROS. і BARNUM & BAILEY дасть два циркові представленя в Патерсон, Н. Дж., в понеділок 30-го червня і в Джерзи Сіти, Н. Дж. у вівторок 1-го липня с. р. Сї оба цирки донедавна давали свої циркові представленя кождий зосібна, а з сим лїтним сезоном злучились обі компанії разом і дають вспільні вистави, які своєю величавістию перевисшають усї дотеперішні циркові представленя. Звіриний сьвіт сих цирків зїстав побільшений кількоратно. Тресура слонів, коний і других зьвірят гідна подиву. Найлїпші акробатичні циркові сили. Сьміхованців без числа. Тригодинні безпереривні представленя стягають десятки тисячі людий. Величава прибічна менажерія. В поході перед представленєм бере участь кілька сот укостюмованих людий циркового персоналу і всякого рода звірята. В згадані дни відбудуть ся ранком походи циркової кальвакади улицями міст, де відбудуть ся представленя.